

Балковська Варвара Віталіївна
аспірант кафедри економіки
підприємства
Житомирський державний
технологічний університет
Україна, м. Житомир

АНАЛІЗ КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА НА МОЛОЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Competition is one of the main economic law categories of social development. It is one of the most pressing topics of fundamental economic research of today. Competition is a key element in the functioning of the whole mechanism of market economy. The dairy industry is one of the leading branches of national economy. Nowadays the changes in economic system, joining the World Trade Organization, the global financial crisis make the issues of competitive dairy industry and efficient economic activity more urgent.

Після переходу України до ринкових відносин постійний моніторинг конкурентного середовища на ринку став невід'ємною частиною діяльності будь-якого підприємства. Адже це необхідно для формування та реалізації подальшої конкурентної стратегії і впливатиме на розвиток підприємства в цілому.

Конкурентне середовище – це результат і умови взаємодії великої кількості суб'єктів ринку, що визначає відповідний рівень економічного суперництва і можливість впливу окремих економічних агентів на загально ринкову ситуацію. Важливим є те, що конкурентне середовище утворюється не лише і не стільки власне суб'єктами ринку, взаємодія яких викликає суперництво, але в першу чергу – відносинами між ними.

Відповідно, як і у будь-якій іншій країні, національна економіка України має власні особливості конкурентного середовища. При цьому, варто зазначити що конкурентне середовище країни має як ряд переваг, так і недоліки [2]. Перевагами є доволі специфічне геополітичне положення, яке можна вдало використовувати у економічній діяльності країни. Також Україна багата на природні ресурси, що, безперечно, є значною перевагою для конкуренції на світовому ринку. В нашій країні є значний сільськогосподарський потенціал, раціональне та ефективне використання якого являється одним з базових шляхів виходу з економічної кризи [3]. Нажаль, наразі говорити про сприятливе конкурентне середовище у вітчизняній економіці є недоцільним. Складна політико-економічна ситуація, в якій опинилась Україна, гальмує розвиток підприємств усіх галузей промисловості і молочна галузь тут не виняток. Значною мірою скоротились інвестиції у економіку, тому що іноземні інвестори не хочуть ризикувати своїми коштами, вкладаючи їх у підприємства країни з нестабільною економікою. Показники конкурентного середовища України стрімко погіршуються, що є катастрофічним на фоні і так частково монополізованої економіки. Очевидною є потреба вживання негайних заходів виходу з кризи для запобігання її поглиблення.

Ситуація на молочному ринку України, безпосередньо, також є невтішною. Значна застарілість обладнання на більшості молокопереробних підприємств не дозволяє їм досягти достатнього рівня конкурентоспроможності на ринку та отримувати прибутки, що здатні були б забезпечити розширене відтворення. Оновлення основних засобів загалом по молочній галузі відбувається нерівномірно та доволі повільними темпами в порівнянні з харчовою промисловістю країни в цілому.

Після вступу України в СОТ у нас з'явилась можливість виходу на світові ринки, але для сучасних молокопереробних підприємств дана перспектива поки що є майже недосяжною. В нашій країні і донині панує практика закупівлі молока у населення, що для розвинутих європейських країн є недопустимим. Згідно з вимогами міжнародних ринків, отримання молока має бути автоматизованим, що дозволить підвищити санітарно-гігієнічні умови доїння, а також забезпечить зниження псування сировини під час його транспортування та зберігання.

Нажаль, сучасні тенденції розвитку молочної галузі не дозволяють нам говорити про швидкий її вихід з економічної кризи, а важка ситуація в країні лише поглиблює і так існуючу кризу. Навіть ще у 2012 році спостерігалось значне зниження рентабельності виробництва молока при мізерному зниженні цін на його реалізацію (рис. 1). Наразі ж говорити про підвищення рентабельності абсолютно недоцільно, адже обсяги реалізації молока зменшуються через зниження купівельної спроможності населення, а тим часом ціни на сировину продовжують зростати.

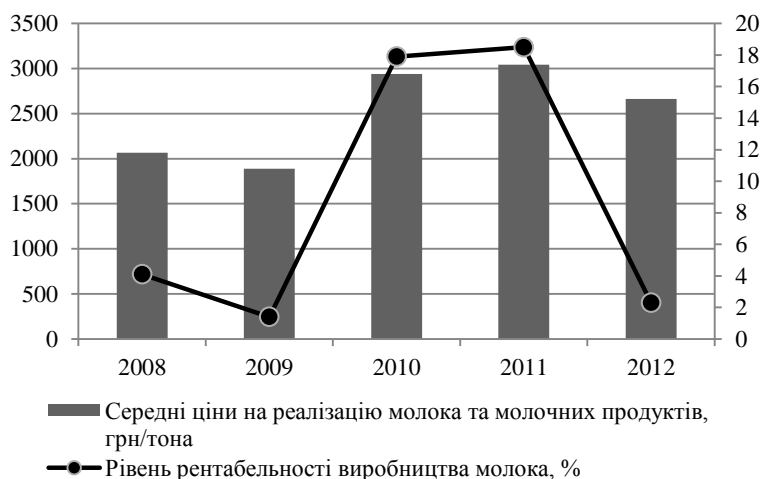

Рис. 1. Динаміка рентабельності виробництва молока та ціни на його реалізацію

При неможливості молокопереробних підприємств розширеного відтворення покращення конкурентного середовища на молочному ринку майже не можливе.

Проводячи аналіз конкурентного середовища молочної галузі доцільним буде проаналізувати динаміку виробництва молока та основних молочних продуктів в Україні за останні роки (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка виробництва молока та основних молочних продуктів в Україні (тис. т)

Вид продукції	2010	2011	2012	Відхилення 2012 до 2010	
				+/-	%
1	2	3	4	5	6
Молоко оброблене рідке	801,0	888,0	909,0	108,0	13,5
Вершки жирністю більше 8%	19,7	31,4	36,1	16,4	83,2
Молоко і вершки сухі	68,2	53,6	63,1	-5,1	-7,5
Масло вершкове	79,4	76,7	88,6	9,2	11,6

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5	6
Спреди та суміші жирів	65,9	60,7	54,6	-11,3	-17,1
Сир свіжий неферментований та сир кисломолочний	78,5	76,4	78,9	0,4	0,5
Сири жирні	207,0	178,0	168,0	-39,0	-18,8
Продукти кисломолочні	479,0	174,0	489,0	10,0	2,1
Разом	1798,7	1538,8	1887,3	88,6	4,9

Згідно даних таблиці 1 у 2012 році спостерігалось підвищення обсягів виробництва основних видів молочної продукції (на 4,9%). Така тенденція, звісно, є позитивною, але таке незначне зростання не дасть змогу вивести молочну промисловість із сучасної кризи та переорієнтувати на нові міжнародні ринки.

Отже, можна зробити висновки, що в конкурентному середовищі молочної галузі промисловості наразі існує дуже багато проблем. На нього впливають як зовнішні фактори (наприклад економічна та політична ситуація в країні) так і внутрішні фактори (сучасний стан розвитку молокопереробних підприємств). Лише за допомогою логічної, обґрунтованої і стратегічно виправданої політики управління підприємством, що буде включати використання новітніх технологій та переймання іноземного досвіду, можна буде покращити конкурентне середовище галузі.

Список використаних джерел:

1. Україна у цифрах у 2012 році. Статистичний збірник. Державна служба статистики // за ред. Осауленка О.Г. Київ – 2013 р.
2. Марцин В.С. «Конкурентне середовище, шляхи його реформування та механізм забезпечення конкурентоспроможності підприємства» // Наукові праці ДонНТУ – 2008 – Випуск 33-1 – С. 78-84.
3. Червиць І.В. «Особливості конкурентного середовища України» // Теоретичні та прикладні питання економіки – 2011 – №26 – С. 313-322.